

Je biblické Ježíše uctívat? (proskyneo 60x v NZ)

Svědkové Jehovovi tvrdí, že Ježíš nemá být uctíván, že ho nemáme vzývat (sr. Sk 9:14, 21; 1Kor 1:2), že se k němu nemáme modlit (sr. Jan 14:14; 2. Kor 12:8). Na podporu používají i svůj vlastní překlad, ve kterém ale potlačují Ježíšovo božství a veškeré zmínky, které by mohly naznačovat, že Ježíš má být uctíván. Patří mezi to i výraz *proskyneo*, který jinak překládají ve vztahu k Otci a jinak ve vztahu k Ježíšovi. Cílem tohoto stručného rozboru je ukázat, že je biblické Ježíše uctívat. Pro svědky Jehovovi může být pomocí přehledná tabulka na druhé straně dokumentu.

Proskyneo v „Překladu nového světa svědků Jehovových“

„Překlad nového světa Svatých písem“ používá pro jeden výraz *proskyneo* dva různé překlady:

- 1) **uctívat** – vůči Bohu (27x); vůči andělům, draku, šelmě, obrazu šelmy, démonům i modlám (16x)
- 2) **vzdát poctu** – vůči Ježíši Kristu (16x); a vůči osobám (2x)

Přestože oba překlady jsou v principu správné, problém je v tom, že na Ježíše Krista je vždy použit oslabený výraz „vzdát poctu“, což u čtenáře bez znalosti originálního textu vyvolává dojem, že se jedná o mnohem slabší vztah než v případě překladu výrazem „uctívat“. Přitom je ale v řeckém originále vždy totéž slovo *proskyneo*.

Proskyneo – na koho je v NZ používáno

Slovník „Vine's Expository Dictionary of Old and New Testament Words“ (ISBN: 078526020X) uvádí:

Uctívat (sloveso a podstatné jméno), uctívání

<A-1, sloveso, 4352, *proskyneo*>

„Vzdát úctu, vzdát někomu zbožnou poctu“ (z *pros* „směrem ke“ a *kuneo* „líbat“), je nejčastějším výrazem překládaným „uctívání“. Je používáno jakožto akt pocty či zbožné úcty.

(a) **vůči Bohu**, např. Mat 4:10; Jan 4:21-24; 1Ko 14:25; Zj 4:10; Zj 5:14; Zj 7:11; Zj 11:16; Zj 19:10 (druhá část); Zj 22:9; (b) **vůči Kristu**, např. Mat 2:2, Mat 2:8, Mat 2:11; Mat 8:2; Mat 9:18; Mat 14:33; Mat 15:25; Mat 20:20; Mat 28:9, Mat 28:17; Jan 9:38; Heb 1:6, v citaci ze Sept. De 32:43, s odkazem na druhý příchod Kristův; (c) **vůči nějakému člověku**, Mat 18:26; (d) **vůči draku** ze strany lidí, Zj 13:4; (e) **vůči šelmě** a jejímu lidskému nástroji, Zj 13:4, Zj 13:8, Zj 13:12; Zj 14:9, Zj 14:11; (f) **vůči obrazu šelmy**, Zj 13:15; Zj 14:11; Zj 16:2; (g) **vůči démonům**, Zj 9:20; (h) **vůči modlám**, Sk 7:43.“ <Konec citace; přeloženo z angličtiny>

Tabulka – proskyneo v osmi českých překladech

PNS - Překlad nového světa Svatých písem; KB - Bible kralická; NBK - Nová Bible kralická; ČEP - Český ekumenický překlad; KMS - Překlad Křesťanské misijní společnosti

	Mat 4:10 Bůh	Mat 2:2 Ježíš	Heb 1:6 Ježíš
PNS	Jehovu, svého Boha, budeš <i>uctívat</i> a jemu samotnému budeš prokazovat posvátnou službu.	přišli jsme, abychom <i>mu vzdali poctu</i>	Ať <i>mu vzdají poctu</i> všichni Boží andělé.
KB	Pánu Bohu svému <i>klaněti se</i> budeš a jemu samému sloužit.	Přijeli jsme <i>klaněti se</i> jemu	A <i>klanějte se</i> jemu všichni andělé Boží.
NBK	Hospodinu, svému Bohu, se budeš <i>klanět</i> a jemu jedinému sloužit.	přišli jsme se <i>mu poklonit</i>	<i>Klanějte se</i> mu všichni Boží andělé!
ČEP	Hospodinu, Bohu svému, se budeš <i>klanět</i> a jeho jediného uctívat.	přišli jsme se <i>mu poklonit</i>	Ať se <i>mu pokloní</i> všichni andělé Boží!
KMS	Pánu, svému Bohu, se budeš <i>klanět</i> a jeho jediného uctívat.	Přišli jsme se <i>mu poklonit</i>	Ať se <i>mu pokloní</i> všichni andělé Boží.
Petrů	Pánu, svému Bohu, se budeš <i>klanět</i> a jen jemu sloužit.	Jsmo se <i>mu přišli poklonit</i>	Ať se <i>mu klanějí</i> všichni andělé!
Sýkora	Pánu Bohu svému budeš se <i>klaněti</i> a jeho jediného ctít.	Přišli jsme <i>poklonit se</i> jemu	<i>Klanějte se</i> mu všichni andělé Boží.
Žilka	Svému Pánu Bohu se <i>klaněj</i> a jej samotného uctívej!	Přišli jsme se <i>mu poklonit</i>	Všichni andělé Boží nechť se <i>jemu klanějí</i> .

Možnosti překladu výrazu proskyneo

Uctívat, vzdát poctu, vzdát úctu, vzdát zbožnou poctu, vzdát zbožnou úctu, vzdát hold, poklonit se, klanět se.

Proskyneo doslova znamená *projevit akt uctívání tak, že se dotýčný pokloní obličejem k zemi (a vysílá polibky)*. Patrně nejuniverzálnějším překladem řeckého *proskyneo* je tedy výraz **klanět se**. Je to dobře vidět, pokud si výraz *klanět se* zasadíme do výše uvedených bodů (a)–(h) ze slovníku „Vine's Expository Dictionary of OT and NT Words“. Stejně jako se lidé klanějí Bohu, klanějí se i Kristu, ale někteří se klanějí i jiným lidem, klanějí se andělům, klanějí se draku, šelmě, obrazu šelmy, démonům i modlám.

Závěr

**Stejně jako se klaníme (proskyneo) Bohu, máme se klanět (proskyneo) i Ježíši Kristu.
Stejně jako uctíváme (proskyneo) Boha, máme uctívat (proskyneo) i Ježíše Krista.**

Tabulka – 60 výskytů výrazu proskyneo

Vše je názorně vidět z připojené tabulky, kde ve sloupci „Doslovné jádro textu“ je vždy použit nejsilnější výraz **uctívat**. Zkuste si do všech 60 výskytů výrazu *proskyneo* v této tabulce dosadit výraz **klanět se**. -janj-

Uctívat - proskýneo, 60 výskytů v řeckém textu Nového zákona

- * **vzdát poctu [P]** - když se *proskýneo* vztahuje na: Kristus (16x) osoby (2x)
 * **uctívat [U]** - když se *proskýneo* vztahuje na: Boha (27x) satana, démony, anděly... (16x)
 Ve Zj 5:14 používá PNS výraz *uctívat* na "Beránka" (na Krista) i na "toho, který sedí na trůnu" (na Boha)

Verš	Doslovné jádro textu	Kristus	vzdát poctu v PNS	Bůh	uctívat v PNS	Kdo jiný je uctíván
Mat 2:2	přišli jsme ho <i>uctívat</i>	Kristus	P			
Mat 2:8	abych také šel a <i>uctíval jej</i>	Kristus	P			
Mat 2:11	padli a <i>uctívali jej</i>	Kristus	P			
Mat 4:9	jestliže padneš a budeš mě <i>uctívat</i>				U	satana
Mat 4:10	Boha budeš <i>uctívat</i>			Bůh	U	
Mat 8:2	malomocný... <i>uctíval jej</i>	Kristus	P			
Mat 9:18	předák ... <i>jej uctíval</i>	Kristus	P			
Mat 14:33	ti ve člunu <i>jej uctívali</i>	Kristus	P			
Mat 15:25	žena přišla, <i>uctívala jej</i> a řekla	Kristus	P			
Mat 18:26	otrok padl a <i>uctíval jej</i>		P			pán (svým služebníkem)
Mat 20:20	přistoupila matka se syny <i>uctívající jej</i>	Kristus	P			
Mat 28:9	uchopily ho za nohy a <i>uctívaly ho</i>	Kristus	P			
Mat 28:17	<i>uctívali ho</i> , ale někteří pochybovali	Kristus	P			
Mk 5:6	běžel a <i>uctíval ho</i>	Kristus	P			
Mk 15:19	(vojáci) klekali a <i>uctívali ho</i>	Kristus	P			
Lk 4:7	jestliže mě budeš <i>uctívat</i>				U	satana
Lk 4:8	Boha budeš <i>uctívat</i>			Bůh	U	
Lk 24:52	a <i>uctívali ho</i>	Kristus	P			
Jan 4:20	praotcové <i>uctívali</i> na této hoře			Bůh	U	
Jan 4:20	v Jeruzalémě ... se má <i>uctívat</i>			Bůh	U	
Jan 4:21	nebudete <i>uctívat</i> Otce na této hoře			Bůh	U	
Jan 4:22	<i>uctíváte</i> , co neznáte			Bůh	U	
Jan 4:22	<i>uctíváme</i> , co známe			Bůh	U	
Jan 4:23	budou <i>uctívat</i> Otce duchem a pravdou			Bůh	U	
Jan 4:23	hledá takové lidi, aby ho <i>uctívali</i>			Bůh	U	
Jan 4:24	ti, kteří ho <i>uctívají</i>			Bůh	U	
Jan 4:24	musí <i>uctívat</i> duchem a pravdou			Bůh	U	
Jan 9:38	věřím Pane a <i>uctíval jej</i>	Kristus	P			
Jan 12:20	přišli na svátek, aby <i>uctívali</i>			Bůh	U	
Sk 7:43	podoby... abyste je <i>uctívali</i>				U	Moloch
Sk 8:27	eunuch... jel ... <i>uctívat</i>			Bůh	U	
Sk 10:25	Kornélius ... (Petra) ... <i>uctíval</i>		P			Petr (Kornéliem)
Sk 24:11	jsem přišel <i>uctívat</i>			Bůh	U	
1Ko 14:25	padne na tvář, bude <i>uctívat</i> Boha			Bůh	U	
Heb 1:6	ať ho <i>uctívají</i> všichni Boží andělé	Kristus	P			
Heb 11:21	Jákob... <i>uctíval</i>			Bůh	U	
Zj 3:9	aby přišli a <i>uctívali</i> před tvými nohama			Bůh	U	
Zj 4:10	<i>uctívají</i> toho, který žije po celou věčnost			Bůh	U	
Zj 5:14	a starší padli a <i>uctívali</i> (Beránka i Boha)	Kristus	U	Bůh	U	
Zj 7:11	andělé ... <i>uctívali</i> Boha			Bůh	U	
Zj 9:20	aby <i>neuctívali</i> démony				U	démoni
Zj 11:1	změř ... ty, kteří v ní <i>uctívají</i>			Bůh	U	
Zj 11:16	padli na tvář a <i>uctívali</i> Boha			Bůh	U	
Zj 13:4	<i>uctívali</i> draka				U	drak
Zj 13:4	<i>uctívali</i> dravou šelmu				U	dravá šelma
Zj 13:8	a všichni ... je budou <i>uctívat</i>				U	drak a dravá šelma
Zj 13:12	<i>uctívali</i> první dravou šelmu				U	dravá šelma
Zj 13:15	kteří by <i>neuctívali</i> obraz ... šelmy				U	obraz šelmy
Zj 14:7	<i>uctívejte</i> Toho, kdo udělal nebe			Bůh	U	
Zj 14:9	<i>uctívá</i> dravou šelmu a její obraz				U	šelma a její obraz
Zj 14:11	<i>uctívají</i> dravou šelmu a její obraz				U	šelma a její obraz
Zj 15:4	národy... budou před tebou <i>uctívat</i>			Bůh	U	
Zj 16:2	<i>uctívali</i> ... obraz (šelmy)				U	obraz šelmy
Zj 19:4	<i>uctívali</i> Boha			Bůh	U	
Zj 19:10	padl jsem... abych ho (anděla) <i>uctíval</i>				U	anděl
Zj 19:10	<i>uctívej</i> Boha			Bůh	U	
Zj 19:20	kteří <i>uctívali</i> ... obraz (šelmy)				U	obraz šelmy
Zj 20:4	<i>neuctívali</i> dravou šelmu a její obraz				U	šelma a její obraz
Zj 22:8	padl jsem, abych <i>uctíval</i> (anděla)				U	anděl
Zj 22:9	<i>uctívej</i> Boha			Bůh	U	